

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

TREDJE AFDELING

SAG M.A.M. mod SCHWEIZ

(Klage nr. 29836/20)

DOM

Art. 2 + Art. 3 • Udvisning • Eventuel tilbagesendelse til Pakistan af en pakistaner, der er konverteret fra islam til kristendommen i Schweiz • Ansøgning om asyl grundet konvertering • Manglende grundig og stringent *ex nunc*-vurdering fra myndighedernes side af den generelle situation for konverterede kristne i Pakistan og af klagers personlige situation

STRASBOURG

26. april 2022

Denne dom bliver endelig på de betingelser, der er fastsat i artikel 44, stk. 2, i Konventionen. Der kan foretages mindre formelle ændringer i dommen.

[...]

INDLEDNING

1. Klagen angår eventuel tilbagesendelse til Pakistan af klager, der er statsborger i dette land, og som konverterede fra islam til kristendommen i Schweiz, efter at hans asylansøgning blev afvist. Klager gør gældende, at hans udsendelse ville bringe hans liv i reel fare eller udsætte ham for mishandling, og at hans religionsfrihed ville blive betydeligt begrænset.

SAGENS BAGGRUND

2. Klager er født i 1992 og bosat i Tramelan i Schweiz. Han var repræsenteret ved H. Hembach, advokat.

3. Regeringen var repræsenteret ved dennes repræsentant, Adrian Scheidegger, fra forbundsjustitskontoret.

4. Klager er pakistansk statsborger. Han indgav ved ankomsten til Schweiz en asylansøgning den 3. oktober 2015, hvori han oplyste, at han oprindeligt kom fra landsbyen Meira i Punjab-provinsen. De sidste ti år af hans liv i Pakistan var præget af en jordstrid mellem hans familie og den fjendtlige nabofamilie. Efter at hans familie fik medhold i retten, forsøgte medlemmer af nabofamilien at dræbe ham. Han besluttede sig derfor for at forlade landet.

5. Klager blev personligt afhørt af asylmyndighederne den 14. oktober 2015 uden at være repræsenteret ved advokat. Formålet med samtalen var at fastslå hans identitet, hans vej til Schweiz (under hensyntagen til Schweiz' kompetence til at behandle hans ansøgning i lyset af Dublin-reglerne) og grundene til hans asylansøgning. Den 17. december 2015 blev klager informeret om, at Dublin-proceduren vedrørende ham var afsluttet, og at statssekretariatet for migration (SEM) ville forestå asylproceduren.

6. I Schweiz boede klager i starten i en flygtningelejr i Lyss. Han deltog i gudstjenester i forskellige kirker i området, da han ledte efter en kristen menighed, som han kunne slutte sig til.

7. I december 2015 blev klager overført fra Lyss til et flygtningecenter i Tramelan. Kort efter overflytningen valgte han som kirke Frelsens Hær, som er en integreret del af den kristne kirke.

8. Klager deltog i bibelundervisning ved P.D., der er præsten i Frelsens Hærs kirke i Tramelan. Han deltog regelmæssigt i gudstjenester og deltog i forskellige andre aktiviteter i kirken. Han mødte F.A. og W.A., som han boede sammen med i flere måneder, og de studerede Bibelen og bad sammen.

9. Klager besluttede sig for at blive døbt. Af historiske årsager forretter Frelsens Hær ikke dåb, men den er ikke modstander af dåb. Han blev derfor døbt i en mennonitisk kirke den 23. november 2016 foran snesevis af medlemmer af Frelsens Hær.

10. Klager blev personligt afhørt af asylmyndighederne den 28. februar 2017. Han var ikke repræsenteret ved advokat og blev ledsaget af præsten

DOM M.A.M mod SCHWEIZ

M.F. Samtalen drejede sig om årsagerne til, at klager havde forladt Pakistan, konflikten mellem hans familie og nabofamilien og årsagerne til, at han troede, at hans liv var i fare. Ved samtalens afslutning blev klager spurgt, om han havde noget at tilføje. Han fremlagde et anbefalingsbrev af 27. februar 2017, hvori pastor P.D. bl.a. bekræftede, at han regelmæssigt deltog i Frelsens Hærs aktiviteter, herunder gudstjenester. Den embedsmand, der forestod samtalen, stillede ingen spørgsmål om klagers konvertering.

11. Den 2. maj 2018 afviste SEM klagers asylansøgning, idet det fandt, at betingelserne for at meddele asyl ikke var opfyldt i lyset af klagers udtalelser. SEM understregede, at klagers frygt for forfølgelse på grund af en strid om jord ikke var en gyldig grund til at meddele ham asyl, da han kunne undgå forfølgelse ved at flytte til en anden del af Pakistan. Der var desuden ikke tale om en generel voldssituation i Pakistan, som omfattede hele landet; landet måtte anses for at være villigt og i stand til at yde beskyttelse.

12. Den 4. juni 2018 indgav klager uden bistand fra advokat en klage til den føderale forvaltningsdomstol over SEM's afgørelse af 2. maj 2018. Han anmodede om ophævelse af den pågældende afgørelse og om anerkendelse af flygtningestatus som følge af hans konvertering til kristendommen. Til støtte for sin klage fremlagde han flere beviser, herunder en dåbsattest af 23. november 2016 og et brev af 30. maj 2018 skrevet af F.A. og W.A., hvori de udtalte: ”På grund af konvertering er M.A.M.'s tro den evangeliske tro. Den er derfor kun i ringe grad markeret ved ritualer. Men alt i hans opførsel, karakter og livsstil viser, at M.A.M. har en dyb tro på Jesus.” Klager påpegede, at straflov er en lovovertrædelse, der straffes med døden i henhold til islamisk lov. Han hævdede ligeledes, at lovene om blasfemi i Pakistan blev misbrugt mod ikke-muslimer for at skade dem. Han påstod endvidere, at den mulighed, som SEM havde lagt til grund med hensyn til at flytte til en anden del af Pakistan, hvis det var nødvendigt, nu var udelukket, da han som konvertit ikke længere ville kunne regne med støtte fra sin familie.

13. I maj 2019 meddelte klagers familie ham, at de havde arrangeret, at han skulle gifte sig med en muslimsk pige fra Pakistan med EU-borgerskab i Nederlandene for at få mulighed for at blive i Europa. Klager afviste denne idé og meddelte sin familie, at han havde tilsluttet sig den kristne tro og derfor ikke kunne gifte sig med en muslimsk kvinde. Hans familie truede med at afskære ham og meddelte ham efter mange diskussioner til sidst, at de ikke længere betragtede ham som et medlem af familien. Klagers bofæller var til stede under hans ophedede telefonsamtaler med familien.

14. Den 14. juni 2019 opfordrede SEM den føderale forvaltningsdomstol til at afvise klagers klage. SEM påpegede, at klagen ikke indeholdt relevante nye oplysninger. Der var ingen beviser i sagen for, at klager skulle være konverteret til den kristne tro.

15. Den 28. juni 2019 sendte pastor M.F. et brev til den føderale forvaltningsdomstol, hvori han opfordrede den til at tage sagen op til fornyet overvejelse og til at beordre SEM til at indlede en ny samtale. Han bekræftede, at klager regelmæssigt havde deltaget i Frelsens Hærs og mennonitkirkens gudstjenester og bedegrupper i mere end et år, og at han var blevet døbt den 23. november 2016, dvs. ca. 18 måneder før afgørelsen om

DOM M.A.M mod SCHWEIZ

afslag på hans asylansøgning, og at han derfor ikke blot havde konverteret for at opnå asyl. Pastor M.F. understregede, at klager aldrig havde forsøgt at skjule sin konvertering under samtalen med asylmyndighederne. Han havde givet den embedsmand, der forestod samtalen, brevet skrevet af pastor P.D. (ovenstående præmis 10). Embedsmanden havde imidlertid i første omgang nægtet at acceptere brevet og havde erklæret, at det ikke var relevant for afgørelsen om klagers asylansøgning. Pastor M.F. forklarede, at da embedsmanden havde spurgt klager, om han ønskede at tilføje noget, havde klager forstået dette i forbindelse med de asylgrunde, der var blevet drøftet i løbet af de foregående seks timer. Han var ikke klar over, at spørgsmålet drejede sig om andre mulige asylgrunde.

16. Klager har i sit svar af 30. juni 2019 fremsendt ni anbefalinger til den føderale forvaltningsdomstol.

17. Den føderale forvaltningsdomstol afviste i sin dom af 2. juni 2020 klagers klage.

18. Den føderale forvaltningsdomstol behandlede først begrundelsen om jordstriden, der var blevet fremført for SEM. Ligesom SEM bemærkede den, at tvisten var mellem privatpersoner og af lokal karakter, således at klager om nødvendigt kunne flytte til en anden del af landet. Desuden kunne hans familie have henvendt sig til domstolene.

19. Den nye begrundelse, der blev fremført for den føderale forvaltningsdomstol, nemlig at klager er konverteret til kristendommen, kvalificerede højesteret som troværdig.

20. Den føderale forvaltningsdomstol undersøgte derefter situationen for kristne i Pakistan og fokuserede på spørgsmålet om, hvorvidt de var udsat for risiko for kollektiv forfølgelse. Domstolen konsulterede i denne henseende en lang række kilder og vurderede dem. Efter denne analyse konkluderede den, at der i Pakistan var en formodning om social intolerance, en øget risiko for gengældelse mod religiøse mindretal og en stigning i religiøst motiveret vold mod kristne fra militante, islamiske gruppers side. De kendte angreb var dog ikke så hyppige, at alle medlemmer af det kristne mindretal måtte forvente forfølgelse, blot fordi de bekendte sig til deres kristne tro. Antallet af udførte angreb, der rammer ca. 1,6 til 2 % af den samlede befolkning, blev ikke anset for at være tilstrækkeligt højt til at antyde, at der var tale om gruppeforfølgelse eller kollektiv forfølgelse.

21. For det andet undersøgte den føderale forvaltningsdomstol, om klager personligt kunne risikere forfølgelse, navnlig på grund af konverteringen til kristendommen. Den fandt, at det ikke kunne antages, at han ville blive udsat for et uudholdeligt psykisk pres som omhandlet i artikel 2 i asylloven på grund af sin konvertering, og at et værdigt liv i Pakistan ikke ville være muligt. Det er i princippet muligt at praktisere den kristne tro i Pakistan, og det er ikke forbudt at konvertere. Den føderale forvaltningsdomstol gennemgik de mange breve (herunder breve fra præsten og breve fra F.A. og W.A.) og dokumenter, som klager havde vedlagt sin klage. Den konkluderede, at han ikke praktiserede sin tro synligt for omverdenen, og at hans praksis derfor ikke var synlig for ikke-troende. Især medlemmer af hans eget kristne samfund i Schweiz, som klager har boet sammen med siden juli

DOM M.A.M mod SCHWEIZ

2016, beskrev ham som tilbageholdende med hensyn til udøvelse af religiøse ritualer. Det kan ikke konkluderes, at han praktiserede sin tro på en næsten missionerende måde. Det var således tvivlsomt, om klager, hvis han vendte tilbage til Pakistan, virkelig ønskede at praktisere den kristne tro og derfor ville være tvunget til at benægte sin konvertering og leve et dobbeltliv for ikke at blive opdaget.

22. Endvidere var der ikke tilstrækkeligt konkrete tegn på, at klagers familie og sociale miljø i Pakistan faktisk skulle være bekendt med hans konvertering. Han kunne derfor undgå eventuelle gener fra tredjemands side ved at flytte til en anden del af sin hjemstat, f.eks. til et område i sin hjemprovins (Punjab), hvor der også findes meget store kristne samfund, hvis han besluttede sig for fortsat at praktisere sin tro aktivt. Det kunne derfor ikke antages, at klager, hvis han vendte tilbage til Pakistan, kunne forvente at blive beskyldt af sin familie eller andre for at have overtrådt blasfemiloven.

23. Ved brev af 13. juli 2020 anmodede klager den føderale forvaltningsdomstol om en fornyet prøvelse af dommen af 2. juni 2020. Han oplyste domstolen om, at han for at forklare sit afslag på det ægteskab, som hans familie havde arrangeret med en muslimsk kvinde i Nederlandene, havde været nødt til at underrette hele sin familie om konverteringen i maj 2019. Efter denne tilståelse truede hans familie med at afskære ham og meddelte ham efter lange diskussioner til sidst, at de ikke længere betragtede ham som et medlem af deres familie. Og hans bror, der er imam, fortalte ham, at hans beslutning ville få konsekvenser. Klager forklarede over for den føderale forvaltningsdomstol, at han straks skulle have underrettet den, men da han ikke havde været repræsenteret ved advokat og selv havde måttet udarbejde klagen, havde han ikke været klar over dette.

24. I sit svar af 16. juli 2020 understregede den føderale forvaltningsdomstol, at dommen af 2. juni 2020 var endelig og kun kunne tages op til fornyet behandling, hvis der fremkom nye forhold, som domstolen ikke kunne have taget hensyn til i sin dom. Endvidere påpegede den, at klager uden problemer kunne have fremlagt det nye påståede forhold, mens hans klage var under behandling.

25. Den 15. juli 2020 indgav klager en anmodning til Domstolen om foreløbige forholdsregler i henhold til forretningsordenens artikel 39, idet han anmodede om, at regeringen skulle pålægges ikke at sende ham tilbage til Pakistan. Den 5. august 2020 besluttede den faste dommer indtil videre at imødekomme klagers anmodning om midlertidig foranstaltning.

26. Klager oplyste i sit brev af 26. juli 2020 Domstolen om, at hans bror, der er imam, og hvis opholdstilladelse i Saudi-Arabien udløb ved udgangen af september 2020, havde til hensigt at vende tilbage til Pakistan.

[...]

RETLIGE BETRAGTNINGER

I. OM DEN PÅSTÅEDE OVERTRÆDELSE AF KONVENTIONENS ARTIKEL 2 OG 3

34. Klager har klaget over, at en udsendelse til Pakistan på grund af hans konvertering fra islam til kristendommen i Schweiz ville være i strid med Konventionens artikel 2 og 3, hvis relevante dele lyder som følger:

Artikel 2

”1. Ethvert menneskes ret til livet er beskyttet ved lov. (...)”

Artikel 3

”Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller vanærende behandling eller straf.”

35. Regeringen gør indsigelse mod denne påstand.

A. Om antagelse til realitetsbehandling

36. Idet det konstateres, at klagen hverken er åbenlyst ugrundet eller kan afvises af en anden grund, der omhandles i Konventionens artikel 35, erklærer Domstolen, at den kan antages til realitetsbehandling.

B. Om realiteten

1. Parternes argumenter

a) Klager

37. Klager bemærker, at de oprindeligt påberåbte asylgrunde, der vedrører trusler som følge af en strid mellem to familier om jord, ikke er genstand for hans klage.

38. Han anfører, at han er konverteret til kristendommen efter sin ankomst til Schweiz, og at han, hvis han vender tilbage til Pakistan, vil kunne være udsat for en reel risiko for behandling, der er i strid med Konventionens artikel 2 og 3.

39. Kristne i Pakistan risikerer forfølgelse, og ifølge internationale rapporter, herunder EASO's rapport (ovenstående præmis 30), er der talrige voldelige angreb ofte med dødsfald til følge.

40. Konvertitter til kristendommen risikerer i Pakistan at blive forfulgt af deres familier eller af staten.

41. Konvertering er ikke forbudt ved lov, men som den føderale forvaltningsdomstol har påpeget, er frafald en forbrydelse i henhold til islamisk lov.

42. Desuden er konvertitter i særlig høj risiko for at blive anklaget for blasfemi, en forbrydelse, der kan straffes med døden, men som kan omstødes

DOM M.A.M mod SCHWEIZ

til en livstidsdom på højst 25 år. Den 29. april 2021 vedtog Europa-Parlamentet en beslutning (2021/2647(RSP)) om den stigende forekomst af denne type anklager i Pakistan, som i stigende grad anvendes til afvikling af personlige opgør (ovenstående præmis 29).

43. Klager har gjort gældende, at han i strid med den føderale forvaltningsdomstols forslag løber en risiko for at blive anklaget for blasfemi ved at flytte til en anden del af landet. I pressemeddelelsen fra det amerikanske udenrigsministerium af 30. juli 2020¹ nævnes det, at Tahir Naseem, der blev dræbt i en retssal, var blevet lokket til Pakistan fra sit hjem i USA af personer, som derefter brugte blasfemilovene til at sætte en fælde mod ham. Pakistans højesteret har desuden påpeget, at størstedelen af blasfemisagerne er baseret på falske beskyldninger, der skyldes ejendomsrelaterede, personlige eller familiemæssige problemer. Risikoen for klager forøgedes yderligere af, at han og hans familie var involveret i en strid med en anden familie om ejendomsret.

44. Klager gør gældende, at den føderale forbundsdomstol ikke i tilstrækkelig grad har undersøgt virkningerne af hans konvertering til kristendommen, da han sandsynligvis tilhører en gruppe af personer, som kunne risikere mishandling ved tilbagevenden til Pakistan. Han berørte ikke, hvordan han havde levet i overensstemmelse med sin tro i Schweiz siden dåben og ønskede at fortsætte med at praktisere den i Pakistan, hvis beslutningen om at udvise ham skulle gennemføres, dvs. i samfundet og dermed offentligt.

45. Under henvisning til brevet fra F.A. og W.A. af 30. maj 2018 (ovenstående præmis 12) fandt højesteret, at klager ikke praktiserede sin evangeliske tro, som kun i ringe grad er præget af ritualer, på en måde, der var synlig udefra, og at ikke-kristne derfor ikke kunne bemærke den (ovenstående præmis 21). Ifølge Frelsens Hærs hjemmeside² er det imidlertid meget vigtigt for dens medlemmer, herunder klager, at fremme deres tro og gøre den kendt ved at praktisere den åbent, ved at deltage i bønnegrupper, ungdomsgrupper og talrige aktiviteter såsom at prædike Guds ord på gaderne. Mere end 130 medlemmer af Frelsens Hær bekræftede klagers religionsudøvelse. Hans konvertering ville således blive bemærket i Pakistan.

46. Ifølge den føderale forvaltningsdomstol vil klager være i sikkerhed, så længe han ikke udøver sin tro for synligt og ikke krænker ikke-kristne. Man kan dog ikke bede ham om at udøve sin tro på en diskret måde. Og vurderingen af den risiko, som han ville blive udsat for, hvis han vendte tilbage til Pakistan, kan ikke baseres på den antagelse, at han ville eller skulle udøve sin tro i hemmelighed.

47. Klager anfører, at hans familie har været bekendt med hans konvertering siden maj 2019 (ovenstående præmis 23). Dette bekræftes i et brev til Domstolen fra hans daværende bofæller, som var til stede under klagers ophedede telefonsamtaler med familien. Selv om det er rigtigt, at dette argument ikke blev fremført rettidigt for de schweiziske domstole, skal

¹ <https://2017-2021.state.gov/killing-of-tahir-naseem/index.html>

² <https://www.armeedusalut.ch/>

risikovurderingen i henhold til EF-Domstolens faste retspraksis foretages *ex nunc*.

48. Den føderale forvaltningsdomstol skulle ikke have taget hensyn til, at klagers bror er imam. Broren havde endvidere til hensigt at vende tilbage til Pakistan, når hans opholdstilladelse i Saudi-Arabien udløb ved udgangen af september 2020 (ovenstående præmis 26).

49. Hvis klager skulle vende tilbage til Pakistan, ville han således blive tvunget til at ændre sine vaner med hensyn til at give udtryk for sin kristne tro og begrænse den til det rent private område. Han ville således være nødt til at leve i en løgn og kunne være tvunget til at give afkald på kontakt med andre mennesker fra samme trosretning af frygt for at blive opdaget. Den daglige hemmeligholdelse og fornægtelse af hans tro i det pakistanske samfund kunne beskrives som et uudholdeligt psykisk pres, hvilket udgør tortur i henhold til Konventionens artikel 3.

50. Klager har uddybet spørgsmålet om sin religion i sin klage over SEM's afgørelse. Den føderale forvaltningsdomstol fandt hans konvertering troværdig. Da de schweiziske myndigheder var blevet informeret om, at han var konverteret fra islam til kristendommen, påhvilede det dem i denne forbindelse at fastslå de faktiske omstændigheder, der kunne være relevante for vurderingen af den risiko, som en tilbagevenden til Pakistan ville udsætte klager for – især da han ikke var repræsenteret ved advokat ved de schweiziske myndigheder og domstole.

b) Regeringen

51. Regeringen bemærker, at de oprindeligt påberåbte asylgrunde, der vedrører trusler som følge af en strid mellem to familier om jord, ikke er genstand for denne klage. Den henviser således til den føderale forvaltningsdomstols konstatering af, at klager på tidspunktet for sin udrejse fra Pakistan ikke var udsat for risiko for forfølgelse.

52. Klager bruger størstedelen af sin anmodning på den generelle situation for kristne i Pakistan, som angiveligt er udsat for gruppevis eller kollektive forfølgelser. Den føderale forvaltningsdomstol foretog imidlertid en fuldstændig analyse af dette spørgsmål, inden den svarede negativt. Nyere kilder underkender ikke konklusionen.

53. For så vidt som klager hævder, at der manglede analyse af den måde, hvorpå han udøvede sin kristne tro, bemærker regeringen, at han kun havde gjort sin konvertering gældende i sin klage til den føderale forvaltningsdomstol. I sin dom af 2. juni 2020 vurderede højesteret i lyset af de beviser, der var blevet forelagt den, den måde, hvorpå klager udøvede sin tro, og fastslog, at den ikke havde missionerende træk (ovenstående præmis 21). Det er i denne henseende vanskeligt at forstå, hvorfor klager ville være tvunget til at benægte sin konvertering, hvis han vendte tilbage til Pakistan.

54. Den føderale forvaltningsdomstol fandt ligeledes, at det ikke fremgik af sagens akter, at klagers familie eller sociale miljø i Pakistan havde været bekendt med hans konvertering til kristendommen (ovenstående præmis 21). Klager anfægter ikke denne vurdering for Domstolen, selv om han den 13. juli 2020 havde indgivet et brev til den føderale forvaltningsdomstol, hvori

han oplyste, at han i maj 2019 havde informeret hele sin familie om sin konvertering til kristendommen. Regeringen spurgte, hvorfor klager hverken havde fremlagt dette forhold i sit svar af 30. juni 2019 (ovenstående præmis 16) eller spontant. Ud over disse informationer har klager ikke underbygget sin nye påstand.

55. Der er desuden ingen konkrete beviser for, at klagers familiemedlemmer eller tredjeparter siden afsløringen har truet eller anmeldt ham til de pakistanske myndigheder, f.eks. for at have overtrådt bestemmelserne i blasfemiloven. Klager har heller ikke gjort gældende, at han har udøvet proselytisme og dermed offentligt kritiseret islam. At klagers bror, der er imam, eventuelt skulle vende tilbage til Pakistan, udgør ikke i sig selv et konkret bevis for en begrundet frygt. Klager kan med andre ord frit flytte væk fra sin families bopæl, og uden at de er bekendt hermed. Han kunne dermed ikke påvise, at der var en konkret fare eller trussel om tortur eller umenneskelig behandling i tilfælde af, at han vendte tilbage til Pakistan.

56. Regeringen gør gældende, at klagers påstande blev grundigt behandlet, så snart de blev indgivet. Hans konvertering til kristendommen har ikke været genstand for kontrovers. Den føderale forvaltningsdomstol foretog en omfattende analyse af situationen for kristne og konvertitter til kristendommen i Pakistan for at afklare, om der var tale om kollektiv forfølgelse eller gruppeforfølgelse, inden den vurderede klagers individuelle sag. Klager har ikke fremført nye argumenter eller fremlagt beviser vedrørende sin egen person. Han forklarer navnlig ikke, hvordan de myndigheder og domstole, der havde behandlet hans asylansøgninger, ikke skulle have gjort det på en tilstrækkelig og upartisk måde. Klager har derfor ikke fremlagt beviser for proceduremæssige mangler på nationalt plan, som kunne begrunde en anden vurdering af de faktiske forhold fra Domstolens side.

c) Intervenerende tredjeparter

57. ADF International France, Centre européen pour la justice et les droits de l'homme (ECLJ) og Ordo Iuris – Institute for Legal Culture hævder, at religiøse mindretal i Pakistan, herunder konvertitter fra islam til kristendommen, er udsat for alvorlig forfølgelse, vold og diskrimination fra statslige og ikke-statslige myndigheders side. Kristne anklages for blasfemi med hårde straffe, og sager om tvangskonvertering afspejler et ønske om at tvinge religiøse minoriteter til at indordne sig under den officielle statsreligion.

58. Ifølge ECLJ er den person, der er konverteret fra islam til kristendommen og tvangsudsendt til Pakistan, i ekstrem fare for sit liv og sin fysiske integritet.

59. Ifølge ADF International France skal myndighederne ved vurdering af rigtigheden af erklæringer om ”velbegrundet frygt for (religiøs) forfølgelse” lade tvivlen komme asylansøgeren til gode og samtidig følge rådgivningen fra FN's Menneskerettighedskommission om vurdering af sådanne ansøgninger i overensstemmelse med de internationale menneskerettighedsstandarder.

2. *Domstolens bemærkninger*

60. Domstolen bemærker indledningsvist, at de oprindeligt asylgrunde, som klager i starten påberåbte sig, dvs. trusler som følge af en strid mellem to familier om jord, ikke er genstand for hans klage.

a) **Generelle principper**

61. Domstolen henviser til, at de kontraherende stater i medfør af et almindeligt accepteret internationalt princip og uden at dette berører forpligtelser affødt for dem af traktater, herunder Konventionen, har ret til at kontrollere ikke-statsborgeres indrejse, ophold og udsendelse (jf. eksempel *J.K. m.fl. mod Sverige* [Storkammeret], nr. 59166/12, præmis 79, EMD 2016, og *Üner mod Nederlandene* [Storkammeret], nr. 46410/99, præmis 54, EMD 2006-XII). I forbindelse med udvisning, hvor der er vægtige grunde til at antage, at en person, hvis den pågældende udvises til bestemmelseslandet, vil løbe en reel risiko for at blive udsat for dødsstraf, tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, indebærer både artikel 2 og artikel 3 imidlertid, at den kontraherende stat ikke må udvise den pågældende person.

62. Domstolen konstaterer, at klagers klagepunkter i henhold til Konventionens artikel 2 og 3 er uadskilleligt forbundne og behandler derfor begge artikler samtidigt (jf. navnlig, *mutatis mutandis*, *F.G. mod Sverige* [Storkammeret], nr. 43611/11, præmis 110, EMD 2016, *N.A. mod Schweiz*, nr. 50364/14, præmis 40, 30. maj 2017, *Tatar mod Schweiz*, nr. 65692/12, præmis 45, 14. april 2015 og *T.A. mod Sverige*, nr. 48866/10, præmis 37, 19. december 2013).

63. De generelle principper for risikovurdering, arten af Domstolens undersøgelse og de processuelle forpligtelser i forbindelse med behandlingen af en asylansøgning blev sammenfattet i ovennævnte dom *F.G. mod Sverige*, præmis 111-127.

b) **Anvendelse af disse principper i den foreliggende sag**

64. Efter samtale med klager den 28. februar 2017 rejste asylmyndighederne ikke spørgsmålet om hans deltagelse i Frelsens Hærs evangelisk-kristne kirke, der var nævnt i det brev fra pastor P.D. af 27. februar 2017, som klager havde overdraget til dem (ovennævnte præmis 10 og 15). SEM afviste klagers asylansøgning den 2. maj 2018 uden at have taget højde for dette spørgsmål (ovenstående præmis 11).

65. Domstolen bemærker, at asylmyndighederne den 28. februar 2017 havde kendskab til, at klager regelmæssigt deltog i Frelsens Hærs aktiviteter, herunder gudstjenester. De undlod imidlertid at reagere og stillede ikke klager spørgsmål desangående, og dette selvom han ikke var repræsenteret ved advokat. Under hensyntagen til den absolutte karakter af de rettigheder, der er garanteret i medfør af Konventionens artikel 3, og til den sårbare situation, som asylansøgere ofte befinder sig i, hvis en kontraherende stat underrettes om faktiske forhold vedrørende en given person, f.eks. med hensyn til

udsættelse af sidstnævnte for en risiko for mishandling i strid med nævnte bestemmelse i tilfælde af tilbagevenden til det pågældende land, indebærer de forpligtelser, der for staterne udledes af Konventionens artikel 3, at myndighederne af egen drift vurderer denne risiko (*F.G. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 127). Ifølge UNCHR-rapporten fra januar 2017 ”Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Members of Religious Minorities from Pakistan” (ovenstående præmis 32) kan personer, der konverterer fra islam til en anden religion være i fare, både fordi de nu er medlemmer af en religiøs minoritet, og fordi de kan opfattes som frafaldne. Domstolen er derfor af den opfattelse, at asylmyndighederne burde have vurderet risikoen for klager, så snart de fik kendskab til brevet fra pastor P.D.

66. Klager begærede i sin klage til den føderale forvaltningsdomstol af 4. juni 2018 anerkendelse af sin flygtningestatus på grund af konvertering til kristendommen (ovenstående præmis 12). Højesteret afviste hans klage i sin dom af 2. juni 2020 efter at have vurderet risikoen for klager i lyset af kriterierne i Domstolens retspraksis (ovenstående præmisser 17-21).

67. Hvad angår klagers konvertering til kristendommen, blev de schweiziske myndigheder konfronteret med en konvertering på stedet. Den føderale forvaltningsdomstol burde derfor have undersøgt, om klagers konvertering var oprigtig og havde opnået en tilstrækkelig grad af kraft, alvor, konsekvens og betydning, før den overvejede, om klager ville blive udsat for risiko for behandling i strid med Konventionens artikel 2 og 3, hvis han blev sendt tilbage til Pakistan (*F.G. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 144, og *A.A. mod Schweiz*, nr. 32218/17, præmis 49, 5. november 2019).

68. Den føderale forvaltningsdomstol konkluderede, at klagers konvertering var troværdig (ovenstående præmis 19). Domstolen ser ingen grund til at afvige fra denne vurdering.

69. Højesteret undersøgte derefter, om kristne i Pakistan var udsat for risiko for kollektiv forfølgelse, og om klager personligt kunne risikere behandling i strid med Konventionens artikel 2 og 3, hvis han vendte tilbage til Pakistan (ovenstående præmisser 20-21) (*F.G. mod Schweiz*, præmis 144).

70. Hvad angår den generelle situation for kristne i Pakistan, hviler klagers sag i det væsentlige på den omstændighed, at kristne, herunder konvertitter, i de seneste år har været genstand for angreb og anklager om blasfemi, som er en strafbar handling i Pakistan, der straffes med døden, med mulighed for omstødelse til en livstidsdom begrænset til 25 år (ovenstående præmis 42).

71. Domstolen bemærker, at den føderale forvaltningsdomstol har konsulteret adskillige internationale rapporter og konkluderet, at der var social intolerance, en øget risiko for repressalier mod religiøse mindretal og en stigning i religiøst motiveret vold mod kristne fra militante, islamiske gruppers side (ovenstående præmis 20), som påstået af klager (ovenstående præmis 39).

72. Disse betragtninger bekræftes af Europa-Parlamentets beslutning om blasfemilovene i Pakistan (2021/2647(RSP) af 29. april 2021 (ovenstående præmis 29), EASO's årsrapport fra oktober 2020 om sikkerheden i Pakistan (ovenstående præmis 30), rapporten fra februar 2021 fra Det Forenede

Kongeriges indenrigsministerium "Country Policy and Information Note Pakistan": Christians and Christian converts" (ovenstående præmis 31), UNHCR-rapporten fra januar 2017 "Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Members of Religious Minorities from Pakistan" (ovenstående præmis 32) og dokumenterne til støtte for tredjepartsinterventioner (ovenstående præmisser 57-58) vedrørende angreb på ikke-muslimer og anklager om blasfemi.

73. Den føderale forvaltningsdomstol understregede imidlertid ligeledes i sin dom, at de kendte angreb på grundlag af de foreliggende dokumenter ikke var så hyppige, at ethvert medlem af det kristne mindretal kunne forvente at blive udsat for asylrelateret forfølgelse alene på grund af sit engagement i kristendommen (ovenstående præmis 20). Højesteret fandt, at kristne i Pakistan derfor ikke er i fare for kollektiv forfølgelse. Der var ikke noget officielt forbud mod det kristne samfund i Pakistan.

74. Den føderale forvaltningsdomstol undersøgte situationen for kristne i Pakistan, men undersøgte ikke specifikt situationen for konvertitter til kristendommen for at nå frem til sine konklusioner om den generelle situation for kristne i Pakistan.

75. Det er anført i det britiske indenrigsministeriums rapport fra februar 2021 "Country Policy and Information Note Pakistan: Kristne og kristne konvertitter" (ovenstående præmis 31), at personer, der vides at være konverteret til kristendommen, er udsat for alvorlig vold, intimidering og diskrimination fra ikke-statslige aktørers side, hvilket i enkelte tilfælde kan udgøre forfølgelse og/eller alvorlig skade. En sådan behandling er udbredt i hele Pakistan. En person, som er kendt eller sandsynligvis vil blive kendt for at være konverteret fra islam til kristendommen, og som er åben om sin tro og konvertering, vil sandsynligvis blive udsat for forskelsbehandling og chikane fra samfundets side, hvilket i sagens natur og gentagelse er ensbetydende med forfølgelse. En person, der vender tilbage til Pakistan efter at være konverteret fra islam til kristendommen i udlandet, og som ikke aktivt forsøger at missionere eller offentligt give udtryk for sin tro og/eller betragter sin religion som et personligt anliggende, kan muligvis fortsætte med at praktisere kristendommen diskret.

76. I lyset af de internationale rapporter, hvori der redegøres for alvorlige menneskerettighedskrænkelser i Pakistan mod kristne konvertitter som klager, finder Domstolen, at den føderale forvaltningsdomstol burde have taget højde for disse oplysninger i sine konklusioner vedrørende den generelle situation for kristne og kristne konvertitter i Pakistan (jf. *a contrario S.F. m.fl. mod Sverige*, nr. 52077/10, præmis 64, 15. maj 2012).

77. Ud over den generelle situation for kristne konvertitter i Pakistan er det også vigtigt at tage hensyn til klagers personlige situation med hensyn til Konventionens artikel 2 og 3 i tilfælde af, at han vender tilbage til sit hjemland.

78. Da klager var konverteret fra islam til kristendommen i Schweiz og derfor sandsynligvis tilhørte en gruppe af personer, der af forskellige årsager kunne blive udsat for en risiko for behandling i strid med Konventionens artikel 2 og 3, hvis han blev sendt tilbage til Pakistan, var asylmyndighederne

DOM M.A.M mod SCHWEIZ

således forpligtet til at vurdere risikoen på eget initiativ (ovenstående præmis 65). SEM undlod desuden at afklare situationen (ovenstående præmis 11). Den føderale forvaltningsdomstol foretog desuden en grundig undersøgelse af situationen for kristne i Pakistan, men ikke en tilstrækkelig grundig undersøgelse af situationen for konvertitter til kristendommen og af klagers personlige situation med hensyn til hans konvertering, alvoren af hans overbevisning, den måde, hvorpå han udøvede sin kristne tro i Schweiz, den måde, hvorpå han havde til hensigt at manifestere den i Pakistan, hvis udvisningsafgørelsen blev gennemført, hans families kendskab til hans konvertering og hans sårbarhed over for forfølgelse og beskyldninger om blasfemi. De schweiziske myndigheder har således ikke i tilstrækkelig grad vurderet den risiko, som klager ville løbe som følge af sin konvertering, hvis han blev sendt tilbage til Pakistan, til at bekræfte afslaget på hans asylansøgning, idet han ikke havde været repræsenteret ved advokat under hele den nationale procedure.

79. Klager har fremlagt andre relevante dokumenter for Domstolen end dem, som allerede er blevet behandlet af den føderale forvaltningsdomstol (ovenstående præmis 23 og 26). I lyset af disse oplysninger og de oplysninger, som klager tidligere har forelagt de nationale myndigheder, konkluderer Domstolen, at klager i tilstrækkelig grad har godtgjort, at hans ansøgning om asyl på grund af konvertering fortjener en mere dybtgående undersøgelse fra disse myndigheders side. Det er op til myndighederne at tage hensyn til disse oplysninger samt til udviklingen i den generelle situation for konvertitter til kristendommen i Pakistan og de særlige omstændigheder i klagers sag (*F.G. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 157).

80. Det følger heraf, at der ville være tale om en krænkelse af Konventionens artikel 2 og 3, hvis klager blev sendt tilbage til Pakistan, uden en grundig og stringent *ex nunc*-vurdering fra de schweiziske myndigheders side af den generelle situation for kristne konvertitter i Pakistan og af klagers personlige situation som kristen konvertit i tilfælde af, at han skulle vende tilbage til landet.